

7. Golden Peter B. *An Introduction to the History of the Turkic Peoples*. URL: https://www.researchgate.net/publication/281319978_An_Introduction_to_the_History_of_the_Turkic_Peoples

8. Roux Jean-Paul *Türklerin Tarihi*. URL: https://www.academia.edu/42358393/T%C3%BCrklerin_Tarihi_Jean_Paul_Roux

9. Gökalp Ziya *Türkçülüğün Esasları*. URL: https://kdm.anadolu.edu.tr/TurkKlasikleri/Turkculugun_Esaslari.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-585-6-38>

Мусаєва А. Е.

*магістрантка кафедри східної філології
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ПЕРЕКЛАД ТУРЕЦЬКОГО КІНО ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МІЖ ТУРЕЧЧИНОЮ ТА СВІТОМ

В умовах сучасної глобалізації та тісних міжкультурних зв'язків аудіовізуальний переклад набуває великого значення як спосіб розповсюдження культурних надбань та національних особливостей у світовому медіапросторі. Кіно, як різновид аудіовізуального мистецтва, є не лише формою художнього самовираження, а й важливим каналом для культурного обміну, що сприяє формуванню уявлень про культуру, традиції та спосіб мислення інших народів [4; 5].

На цьому тлі турецькі фільми та телевізійні серіали за останні десятиліття здобули значну популярність за межами Туреччини. Це призвело до збільшення важливості перекладу як фактора міжнародного культурного обміну. Субтитри та дубляж роблять турецький кінематограф доступним для іноземної аудиторії, але водночас це впливає на сприйняття культурно зумовлених елементів [1; 2].

Переклад турецьких фільмів не зводиться лише до відтворення буквального мовного змісту, а вимагає глибокого розуміння та інтерпретації культурних реалій. Це стосується таких елементів, як форми звертання, сімейні стосунки, релігійні аспекти та невербальні прояви спілкування. У цьому процесі перекладач відіграє роль культурного посередника, завданням якого є досягнення оптимального балансу між

адаптацією матеріалу та збереженням його оригінальної культурної культурної автентичності [5].

Актуальність даної роботи зумовлена зростанням значущості турецького кінематографа як засобу культурного обміну, а також браком наукових праць, які розглядають переклад турецьких фільмів саме з точки зору міжкультурної комунікації.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз перекладу турецького кіно як інструменту міжкультурної комунікації між Туреччиною та світовою спільнотою та визначення його впливу на формування уявлень про національно-культурні особливості турецького суспільства в іншомовному середовищі.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати наступні завдання:

- 1) розглянути теоретичні основи аудіовізуального перекладу в контексті міжкультурної комунікації;
- 2) визначити головні культурно забарвлені елементи турецького кінематографа та особливості їхнього відтворення у перекладі;
- 3) проаналізувати специфіку субтитрування і дубляжу турецьких фільмів, а також їхній вплив на сприйняття культури іноземною аудиторією;
- 4) висвітлити роль перекладу турецького кіно у формуванні міжнародного іміджу Туреччини.

Переклад аудіовізуальних текстів як засіб міжкультурної комунікації

Аудіовізуальний контент посідає центральне місце у сучасному медійному просторі, сполучаючи вербальні й невербальні складники, що формують єдине культурне послання [3]. Кіномистецтво, як вид аудіовізуального перекладу, слугує засобом передачі суспільних норм, цінностей та зразків поведінки, що робить його важливим засобом міжкультурної взаємодії [4].

Аудіовізуальний переклад охоплює різні способи передавання змісту іншомовного кінопродукту, зокрема субтитрування та дубляж. Кожен із цих методів має свої технічні та культурні вимоги й обмеження [1; 2]. На відміну від письмового перекладу, аудіовізуальний переклад вимагає точної часової синхронізації з відеорядом. Це створює потребу у скороченні тексту та адаптації культурних елементів [1].

У спілкуванні між різними культурами переклад відео- та аудіоматеріалів виступає як міст, допомагаючи зрозуміти культурні особливості та значення, закладені в оригіналі [5]. Однак, надмірне пристосування може призвести до втрати національної своєрідності, тоді як дослівний переклад може завадити іноземній аудиторії зрозуміти суть [6].

Особливості перекладу турецького кіно

Турецьке кіно відрізняється значною кількістю культурних елементів, що відображають традиційні сімейні цінності, соціальну структуру та релігійні переконання [8]. Для точної передачі цих елементів у перекладі необхідні не лише лінгвістичні знання, а й глибоке розуміння культури [5].

Показовим прикладом складності перекладу культурно забарвлених термінів є назва серіалу *Yalı Çapkını*. В англomовному варіанті її передано як *The Golden Boy*, а в українському – *Золотий хлопчик*. Водночас лексема *çapkın* у турецькій мові має багатозначну семантику та асоціативно пов'язується з метафоричним образом птаха *yalı çapkını*, що надає назві символічного значення. У процесі перекладу відбувається семантичне звуження, що призводить до втрати частини культурного та образного багатства оригіналу [5; 6].

Субтитрування і дубляж у перекладі турецького кіно

Субтитрування та дубляж є основними видами аудіовізуального перекладу, які застосовуються для адаптації турецьких фільмів для світової аудиторії [1; 2]. Субтитри дозволяють зберегти оригінальну мовну автентичність, проте обмежують повну передачу стилістичних і прагматичних тонкощів [1].

Дубляж, у свою чергу, забезпечує більшу доступність кінострічок для широкої публіки, але іноді може спричинити певну втрату національних особливостей через заміну оригінальної звукової доріжки [2]. Вибір конкретного методу перекладу визначається перекладацькою стратегією та культурними вподобаннями цільової аудиторії [6].

Висновки. Переклад турецьких фільмів відіграє значну роль у міжкультурній комунікації, допомагаючи розповсюджувати турецьку культуру у глобальному медійному просторі. Цей вид перекладу виступає як культурний посередник, забезпечуючи тлумачення національних особливостей для іншомовної аудиторії.

Аналіз адаптації турецького кіно, зокрема на прикладі назви серіалу *Yalı Çapkını*, показав, що під час перекладу можуть виникати смислові втрати, які впливають на розуміння культурного наповнення. Таким чином, якісний переклад турецького кінематографа сприяє формуванню об'єктивного міжнародного іміджу Туреччини та розвитку міжкультурного діалогу [7].

Література:

1. Díaz Cintas J., Remael A. *Audiovisual Translation: Subtitling*. London ; New York : Routledge, 2014. 278 p.
2. Chaume F. *Audiovisual Translation: Dubbing*. Manchester : St. Jerome Publishing, 2012. 340 p.

3. Gambier Y. Multimedia Translation: Concepts and Issues. Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2003. P. 171–189.
4. Hall E. T. Beyond Culture. New York : Anchor Books, 1976. 298 p.
5. Katan D. Translating Cultures: An Introduction for Translators, Interpreters and Mediators. London : Routledge, 2014. 364 p.
6. O'Sullivan C. Translating Popular Film. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2011. 210 p.
7. Yeşil B. Transnationalization of Turkish Television Series. Television & New Media. 2015. Vol. 16(1). P. 43–60.
8. Özarslan Z. Cinema in Turkey: A New Critical History. London : I.B. Tauris, 2019. 256 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-585-6-39>

Нащочин О. М.

*кандидат історичних наук,
лектор української мови і культури кафедри культур Азії та Африки
Школи східних мов Варшавського університету
м. Варшава, Польща*

МІСТИЦИЗМ В ТУРЕЧЧИНІ

*İnsanların hayırlısı, insanlara faydası dokunandır.
Sözün hayırlısı da az ve öz olanıdır.
Mevlânâ*

Містицизм інакше можемо назвати суфізмом (*tasavvuf*), який має трансцидентний вимір [15, с. 62]. В містицизмі існують два ключові моменти: вивчення сур Корану через алегоричні символи та аскетизм (*zühd*). Суфійський містик в ідеалі повинен зректися матеріальних благ, які стали б на перешкоді до духовного поєднання з абсолютом. Завдання доповіді полягає на представленні ключових понять суфізму, розкритті причин появи рухів та характеристики основних лож в Анатолії. Джерелами для аналізу послужили праці таких турецьких вчених, як З. Авшара, М. Полата, Х. Таша, К. Кіроглу, С. Йоктена, Х. Їлмаза, С. Хідаєтоглу. Також праці західних науковців таких, як Я. Данецького, К. Пахняк, Ю. Білявського, Г. Кобріна, С. Насра, Е. Махут-Мендецької.